

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy

85-097 Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 34

Tel. (0-52) 345-56-44, Fax (0-52) 345-56-17, Tel. Centrala (0-52) 3254-100

E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, 26 sierpnia 2002 roku

RBG-56-00003/02/MW

Decyzja nr 23/2002

Na podstawie art. 104 § 1 k.p.a., art. 11 ust. 1, ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji konsumentów (Dz.U. z 2000 roku nr 122 poz. 1319), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Prezesem Urzędu lub organem antymonopolowym), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, wszczętego z Urzędu przeciwko Małgorzacie Matuszak, prowadzącej działalność gospodarczą jako przedsiębiorca pogrzebowy na inowrocławskim rynku pogrzebowym, nie stwierdza się praktyk ograniczających konkurencję, polegających na narzucaniu uciążliwych, rażąco niskich cen przy ubieganiu się o świadczenie usług pogrzebowych

Uzasadnienie:

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej Prezesem Urzędu) wszczął z Urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie domniemanego istnienia na inowrocławskim rynku pogrzebowym, porozumienia ograniczającego konkurencję. Postępowanie wyjaśniające wszczęte zostało na skutek publikacji prasowej (Express Bydgoski z dnia 22 lutego 2002 roku – reportaż „Czy to już wojna?” oraz informacji, przedłożonej przez Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Inowrocławiu.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu wystosował pisma do wszystkich uczestników inowrocławskiego rynku usług pogrzebowych, w których wezwał do przedłożenia informacji nt. zawarcia porozumienia.

Wszyscy ankietowani przedsiębiorcy stwierdzili, iż nie doszło do spotkań, których przedmiotem było zawarcie, sprzecznego z ustawą, porozumienia. Krzysztof Studziński, przedłożył pismo kierowane do Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy, z dnia 9 lutego 2002 roku, w którym „trzy inowrocławskie zakłady pogrzebowe „Charon”, „Credo” i „Studziński” dokonały w dniu 08.02.2002 porozumienia i pragną zaproponować transport zwłok na zlecenie Prokuratury na terenie miasta Inowrocławia i okolicy. W okresie dużego napięcia społecznego będącego wynikiem tzw. afery łódzkiej proponujemy, aby zlecenia wychodzące z Prokuratury kierowane były co miesiąc do innego zakładu pogrzebowego.

Proponowany cennik:

- przewiezienie zwłok z Inowrocławia lub okolicy – 30 zł
- worek na zwłoki, rękawice i inne środki – 25 zł
- obsługa autokarawanu – 25 zł”

Krzysztof Studziński wyjaśnił, iż zamiarem uczestników spotkania była analiza sposobu świadczenia usług, ich ocena oraz ustalenia zmierzające do wyeliminowania możliwości zaistnienia zdarzeń opisywanych jako „afery łódzka”. Propozycja trzech zakładów pogrzebowych dotyczyć miała również czwartego przedsiębiorcy – Małgorzaty Matuszak.

Szymon Mnich poinformował Prezesa Urzędu o zaprzestaniu działalności gospodarczej na rynku usług pogrzebowych.

Pracownicy bydgoskiej delegatury UOKiK, przeprowadzili, 3 kwietnia 2002 roku, kontrolę w trzech, funkcjonujących na rynku zakładach pogrzebowych.

Przedmiotem kontroli było ustalenie stanu faktycznego sprawy dla potrzeb rozstrzygnięcia, czy w niniejszej sprawie zachodzi konieczność wszczęcia postępowania antymonopolowego, a w szczególności zebrania informacji, na temat cen usług pogrzebowych, stosowanych przez wymienionych wyżej przedsiębiorców oraz znalezienia dowodów świadczących o zawarciu przez inowrocławskie firmy pogrzebowe, sprzecznego z prawem antymonopolowym, porozumienia lub nadużywania przez którykolwiek z inowrocławskich zakładów pogrzebowych, pozycji dominującej.

W toku kontroli zebrano następujące informacje:

1. Paweł Skrzypczyński zeznał, iż średnia cena pogrzebu wynosi ok. 1000 złotych plus koszt trumny. Zdaniem wymienionego wyżej przedsiębiorcy, oferta Małgorzaty Matuszak, na przewóz zwłok prokuratorskich wyłoniona została z pominięciem procedury przetargowej.
2. Paweł Skrzypczyński wniósł również o zbadanie sprawy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zdaniem wym. wyżej przedsiębiorcy, Małgorzata Matuszak zaproponowała tam oficjalnie zerową stawkę na usługi pogrzebowe.
3. Zdaniem Pawła Skrzypczyńskiego, Małgorzata Matuszak posiada 95% udziału w inowrocławskim rynku usług pogrzebowych
4. Paweł Skrzypczyński sprecyzował również, iż jego wniosek w sprawie czynów nieuczciwej konkurencji dotyczy pomawiania go w lokalnej prasie przez Małgorzatę Matuszak (w Ilustrowanym Kurierze Polskim z dnia 12 lutego 2002 roku, w artykule „Płoną karawany!” Małgorzata Matuszak miała stwierdzić, iż podejrzenie o spalenie karawanu pogrzebowego spada na najmłodszy zakład „Credo”)
5. W toku kontroli wezwano Małgorzatę Matuszak do przedłożenia:
 - kopii umowy na przewóz zwłok prokuratorskich;
 - umowy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Inowrocławiu;
 - danych nt. ilości usług pogrzebowych, przeprowadzonych w roku 2001;
 - oferty skierowanej do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
6. Krzysztof Studziński przedłożył do akt:
 - pismo Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 02.04.2002 roku oraz odpowiedź – ofertę, jaką złożył pismem z dnia 02.04.2002 roku
 - kopie korespondencji z Prokuraturą Okręgową w Bydgoszczy
 - Krzysztof Studziński zeznał również, iż według jego obliczeń, udział w rynku, prowadzonej przez niego firmy pogrzebowej kształtuje się na poziomie 29%. Udział Pani

Małgorzaty Matuszak to: 65%. Powyższe dane Krzysztof Studziński wywiódł z ilości zgonów w Inowrocławiu.

W oparciu o zebrany, w toku postępowania wyjaśniającego, materiał dowodowy Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem Pawła Skrzypczyńskiego, zgodnie z którym Prokuratura Okręgowa w Bydgoszczy wyłoniła firmę pogrzebową, świadcząca na jej rzecz usługi, z pominięciem procedury przetargu. Prokuratura Okręgowa zastosowała tryb zapytania o cenę.

Na inowrocławskim rynku usług pogrzebowych nie zawarto sprzecznego z art. 5 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Z 2000 roku nr 122 poz. 1319) porozumienia.

Porozumienia ujawniają się na rynku, a decydujące znaczenie dla porozumień monopolistycznych mają skoordynowane zachowania na rynku zainteresowanych przedsiębiorców, nakierowane na osiągnięcie celu sprzecznego z ustawą antymonopolową. Oceniając „porozumienie”, o którym mowa w cytowanym wyżej piśmie do Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy, z dnia 9 lutego 2002 roku stwierdzić należy, iż:

1. zamierzeniem autorów tego pisma było uporządkowanie sytuacji na lokalnym rynku usług pogrzebowych, poprzez wprowadzenie czytelnych reguł kontaktów zakładów pogrzebowych z Prokuraturą Okręgową. W tym kontekście stwierdzić należy, iż rozwiązanie takie – mimo, iż dotyczyć miało wszystkich przedsiębiorców pogrzebowych, działających na terenie Inowrocławia – oceniać należy w świetle art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w świetle którego zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające na podziale rynków zbytu lub zakupu oraz art. 5 ust. 1 pkt 7, według którego zakazane jest uzgadnianie przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu warunków składania ofert, w szczególności dotyczących zakresu prac i ceny.
2. „porozumienie” nie zostało wcielone w życie, a więc nie wywarło swych negatywnych dla konkurencji skutków na rynku. Mając to na uwadze Prezes Urzędu nie wszczął postępowania antymonopolowego w niniejszej sprawie.

Odrębną kwestię stanowiła niezwykle silna pozycja Małgorzaty Matuszak na lokalnym rynku usług pogrzebowych. Zbadania wymagała kwestia cen, stosowanych przez Małgorzatę Matuszak, z którą podpisywana jest większość umów na świadczenie usług pogrzebowych.

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu wszczął postępowanie antymonopolowe, w toku którego zważył, co następuje:

Nie ulega – w ocenie Prezesa Urzędu – że uczestniczka postępowania, posiada na lokalnym rynku usług pogrzebowych – zdefiniowanym pod względem geograficznym jako miasto Inowrocław - pozycję dominującą. Na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Stanu Cywilnego w Inowrocławiu, wynika, iż w roku 2001 zarejestrowano 603 zgony mieszkańców Inowrocławia a w roku 2002, do dnia 6 maja – 221 zgonów. W okresach tych, uczestniczka zorganizowała odpowiednio: 661 usług pogrzebowych w 2001 roku oraz 221 w 2002 roku. Podkreślić tu należy, iż Małgorzata Matuszak działa również na innych rynkach terytorialnych: na terenie powiatu inowrocławskiego oraz w mieście Kruszwicy.

Prezes Urzędu nie dał wiary Pawłowi Skrzypczyńskiemu, konkurentowi Małgorzaty Matuszak według którego udział w rynku usług pogrzebowych uczestniczki to 95%. Za wiarygodne uznano natomiast zeznanie innego konkurenta uczestniczki – Krzysztofa Studzińskiego, według którego udział ten oscyluje wokół 65%. Powyższe zeznanie oparte było na analizie ilości zgonów w Inowrocławiu – swój udział w inowrocławskim rynku usług pogrzebowych, Krzysztof Studziński określił jako 29%.

Opierając się na danych zebranych w toku postępowań – tak wyjaśniającego jak również antymonopolowego, stwierdzić należy, iż na inowrocławskim rynku działa dwóch silnych przedsiębiorców pogrzebowych, świadczących tego typu usługi: dominant rynkowy – Małgorzata Matuszak oraz Krzysztof Studziński, posiadający 29% udział w rynku. Trzeci przedsiębiorca – Paweł Skrzypczyński – ma trudności z wejściem na rynek i utrzymaniem się na nim. W momencie wszczynania postępowania wyjaśniającego istniał w Inowrocławiu jeszcze jeden zakład pogrzebowy, który jednak zakończył działalność.

Organ antymonopolowy, badając zachowania rynkowe podmiotów gospodarczych o silnej, dominującej pozycji na rynku, sprawdza, czy w ramach ich działalności nie doszło do nadużycia pozycji dominującej. Uruchomienie sankcji antymonopolowych, wiąże się z nadużyciem pozycji dominującej, nie zaś z samym posiadaniem tejże pozycji na rynku. Posiadanie pozycji dominującej może przecież wiązać się również z renomą przedsiębiorcy, popularną marką, uznaniem wśród konsumentów. Stwierdzić należy, iż z taką sytuacją mamy do czynienia w tym przypadku. Dwaj przedsiębiorcy, działający w niedużym mieście cieszą się renomą, posiadają ustabilizowaną sytuację na rynku, podczas gdy nowo powstałe podmioty mają problemy z utrzymaniem się na rynku.

Fakt oferowania przez Panią Matuszak bardzo niskich opłat za świadczone usługi na rzecz miejscowej prokuratury czy też świadczenia wręcz usług jako darowizn na rzecz MOPS w Inowrocławiu nie stanowią – w opinii organu antymonopolowego – przesłanek do stosowania praktyk ograniczających konkurencję na rynku usług pogrzebowych. Liczba świadczonych usług (12 na rzecz Prokuratury, 1 na rzecz GOPS, 2 jako darowizny na rzecz MOPS) stanowi znikomy odsetek w całej działalności Małgorzaty Matuszak i nie ma znaczącego wpływu na kształtowanie się inowrocławskiego rynku usług pogrzebowych. O charakterze tego rynku decydują preferencje potencjalnych klientów (głównie rodzin osób zmarłych), którzy w suwerenny sposób wybierają usługi firm pogrzebowych. Nie można stosować administracyjno – prawnych sankcji przewidzianych w ustawodawstwie antymonopolowych wobec przedsiębiorców, którzy marginalną część swych usług świadczą za darmo lub w bardzo niskich cenach nie odzwierciedlających poniesionych kosztów – tym bardziej, że usługi te świadczone są wobec instytucji publicznych, w tym tych, które realizują swe kompetencje wobec ludzi najuboższych (ośrodki pomocy społecznej).

W toku postępowania nie stwierdzono stosowania przez Małgorzatę Matuszak jakichkolwiek sprzecznych z prawem praktyk pozyskiwania klientów.

Równolegle prowadzone przez Sekcję do Walki z Przestępczością Gospodarczą Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu dochodzenie w sprawie organizacji pochówków inowrocławskim zakładom pogrzebowym nie doprowadziło do stwierdzenia naruszenia prawa.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji służy Małgorzacie Matuszak odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem niniejszej Delegatury w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia niniejszej decyzji.

Odwołanie nie przysługuje przedsiębiorcom: Pawłowi Skrzypczyńskiemu oraz Krzysztofowi Studzińskiemu, bowiem nie byli oni stronami postępowania antymonopolowego – było ono wszczęte z Urzędu.

Otrzymuje:

Małgorzata Matuszak
Zakład Pogrzebowy
Ul. Św. Ducha 53
88-100 Inowrocław

Do wiadomości:

Krzysztof Studziński
Zakład Pogrzebowy
Ul. Dworcowa 21
88-100 Inowrocław

Paweł Skrzypczyński
Ul. Św. Ducha 33
88-100 Inowrocław